

Virserums hembygdsblad **1/15**

Välkommen till Virserums hembygdsblad !

Hembygdsföreningen bildades 1928 och har alltsedan dess arbetat för att förvalta Virserums kulturarv. Detta har bl.a. skett genom att bygga upp och bevara ett omfattande arkiv. Många enskilda har skänkt gamla handlingar och annat material har föreningens styrelse lyckats förvärva. Under 2015 har Stig-Åke Petersson ägnat många timmar åt att ordna upp detta material och katalogisera det enligt allmänna arkivprinciper. I samband med detta arbete har mycket information om Virserum i gången tid uppmärksammats. Från Hembygdsföreningens sida vill vi gärna sprida information om detta material och därför kommer vi med jämna mellanrum distribuera information om vad som finns i vårt arkiv. Det är Stig-Åke Petersson som redigerar hembygdsbladet och han tar gärna emot kommentarer och synpunkter men även berättelser om vad som har timat i Virserum.

Hembygdsbladet kommer att ges ut regelbundet med ca 8-10 nummer per år. Kan du ta emot hembygdsbladet via mail kostar det inget men vill du ha det hemsänt per post måste vi ta betalt för portot och kopieringen. Priset är 90 kr per år för medlemmar och 150 kr per år för icke medlemmar i hembygdsföreningen. Sänd ett mail till stigake.petersson@gmail.com om du vill få hembygdsbladet per mail. Vill du få det per post kan du kontakta någon i styrelsen.

Är du inte redan medlem hoppas vi att du vill bli det och på så sätt stödja vår verksamhet. Medlemsavgiften är 100 kr och kan sättas in på vårt bankgiro 5241-0263.

Elisie-Maria Front
Hembygdsföreningens ordförande

GES UT AV VIRSERUMS HEMBYGDSFÖRENING
Bli medlem genom att betala in 100 kr på bg 5241-0263

Axel Gottfrid Beijers spikfabrik

Jonatan Beijer har till hembygdsföreningen skänkt lite handlingar om den spikfabrik som fanns i Virserum. Av dessa kan noteras att A. G. Beijer 1920 startade sin spikfabrik i uthusen till sin bostadsfastighet på Kyrkogatan 17 i Virserum. Han byggde själv om lokalerna för den nya verksamheten och installerade också elektrisk belysning. För spiktillverkningen köpte han en spikmaskin av Värnamo Maskin AB till en kostnad av 2.600 kr. Dessutom behövdes en valsmaskin. Han var också tvungen att köpa råvara till spikarna – 8.000 kg. Det var dock under värsta kristiden och priset för tråden var högt men kom att falla så att den färdiga spiken knappast täckte kostnaden för materialet.

Den i rullar levererade tråden fördes först in mellan valsar vilka pressade den fyrkantig varefter den gick vidare till spikmaskinen, klämdes fast och så kom den fjädrande hammaren och gav ett väldigt slag på änden så att ett huvud bildades. Ämnet matades vidare och klipptes av i spets från alla fyra sidorna. Spiken packades sedan i trälådor om 1.000 st. för leverans.

Det var ett fruktansvärt smällande varje gång hammaren slog till ett nytt huvud och några hörselskydd var inte tillgängliga på den tiden. Grannarna var dock inte särskilt förtjusta i den nya verksamheten för Beijer körde sin maskin både bittida och sent så det var nästan aldrig tyst i grannskapet.

Värnamo Maskin-Aktiebolag

VÄRNAMO

Specialtillverkning av:
Smärgelslip- och Shapingmaskiner
Trådtrageri- och Spikmaskiner
Rikthyvlar

Telegramadr.: Maskinbolaget
Rikstelefon 168

Värnamo den 30/3 1921. 192

Till Fabrikör A. G. Beijer,

Virserum.

Härmed har vi nöjet erbjuda eder följande spikmaskiner enl. närliggande
prospekt till pris som följer:

För En st. 4" Spikmaskin vikt c:a 1200 kg. pris kr. 2600:

" " " 2" " " " " 450 " " " 1600:

Priserna gälla netto med vanlig kassarabatt samt för leverans fritt här

Priset rasade dock på grund av en kraftig inflation och när den första leveransen tråd tagit slut stängdes fabriken.

A. G. Beijer hade tidigare, tillsammans med Konrad Krig, köpt Bolagets träullsfabrik vid Brogatan och denna fabrik såldes 1920 till Harry Strömberg när Spikfabriken öppnade. Sedan Beijer avvecklat Spikfabriken arbetade han som möbelsnickare hos Strömbergs Möbelfabrik.

Kantor Gösta Gustafsson om Hellkvists speceri- och diversehandel

Under många år har Hembygdsföreningen – framför allt Birger Magnusson och Gösta Lindström – intervjuat virserumsbor om deras minnen från ett svunnet Virserum. En av de intervjuade var Gösta Gustafsson, som väl många förknippar med ledarskapet för Virserums manskör och som kantor i Virserums kyrka under vissa perioder. Men han har även mycket annat att berätta om. Vi låter Gösta få ordet:

Gösta Gustafsson vid orgeln i Virserums kyrka.

Min mor [Anna Hellkvist] var född i Norrhult där hennes far var garvare. Han köpte sedan ett garveri i Skirö och mot kom därifrån till Virserum. Handlanden Ahlberg i Västerarp hade byggt sig en ny affär nere vid åbron där Konsum sedan byggde

[Storgatan 30]. Dit kom min mor men Ahlberg och flera i familjen dog snart i lungdot. Affären övertogs av en Söderberg och mor startade en affär i Lagerkvists fastighet vid Storgatan [26]. Redan vid auktionen efter Ahlberg hade hon köpt en del saker, bl.a. en våg. När hon startade eget [1897] var hon endast 25 år. Men snart nog bestämde hon sig för att bygga en egen affär [Storgatan 18] och med hjälp av sin far lyckades hon få borgen för ett bygge som kostade 5.000 kr. Det blev en stor och fin affär där hon kunde saluföra de vanligaste varor som en speceriaffär då förde – mjöl, gryn, kaffe, sill, socker men även en del tyg- och trikåvaror, porslin m.m.

Den nya affären var både stor och modern till skillnad mot de andra. Där var diskar i vinkel, skrivpulpet och hyllfack på väggarna. I taket ville hon inte ha något hängande men på golvet stod säckar med mjöl och silltunnor. En del köpte hel silltunna, andra halv eller en fjärdedels. Socker såldes även i topp, en del köpte en hel på 2-10 kg men oftast var det att hugga av en skiva; alla ville ha toppen för den ansågs som sötare. Kaffe var en stor vara, det var Rio som var billigast, Santos som var bäst. Från början såldes det orostat men senare kom det även det som var rostat.

Under världskriget var det svåra tider och många av varorna var ransonerade. Min mor fick hem stora lådor med amerikanskt fläsk, som styckades och såldes. Styckningen skedde ute i en bod och det stod folk i kö och väntade på att få köpa av fläsket.

En del varor var sådana som köptes på platsen. Av smör var det vissa fasta leverantörer från Fågelfors, Stenberga, Tönshult och flera andra eftersom det var så olika på kvalitén. Ägg köptes och såldes, även nypon, enbär m.m. Det förekom att mor köpte råg och malde till mjöl, så även detta var en omfattande byteshandel. Till julen blev det alla gånger lite udda saker som såldes till prydnad, det var glas och porslin, kanske några apelsiner. Karameller var vanligt att Lovisa Gren i Öskögle levererade, inte bara polkagrisar utan även karameller för att hänga i julgranen. Vid marknaderna hade mor även försäljning och hon for också till Klövdala och Kungsbro och då sålde hon även tyger och mössor, som senare blev en hel liten avdelning i affären.

Åbron

I Hembygdsföreningens arkiv finns en av Nils-Rune Walfridson den 11 mars 1954 författad historik över den gamla Åbron över Virserumsån. Ur denna historik har följande uppgifter hämtas.

När den äldsta bron tillkom är oklart men den byggdes troligen i början av 1800-talet. Enligt en 1837 upprättad lagaskifteskarta för Virserum var bron 5 meter bred och ca 42 meter lång. I äldre tider, speciellt på somrarna, körde vägfarande med både djur och fordon bredvid bron för att djuren skulle kunna dricka och kanske har många gamla torra vagnshjul där sugit åt sig vatten för att hålla ihop ytterligare en tid. Alla kreatur i

samhället, som inte hade tillgång till vatten på närmare håll, motades dagligen året om till vattenstället vid Åbron för att där släcka sin törst.

Den gamla bron var en stenbro med fem valv. Dessa var utförda av sorterad natursten kilade mot varandra. Inuti var bro fylld med sten, stenflis och grusfyllning. Körbanan var utjämnad med grus. Den påbyggdes och förstärktes 1912. När brandstationen byggdes 1925 fyllde man igen det södra valvet. Vid Virserumsutställningen 1947 tillbyggdes en gångbana av trä som hade en bredd av 2 meter. Brons körbana asfalterade 1952.

Bron blev dock successivt en farlig flaskhals för trafiken, då dess bredd inte tillät mötande trafik. Från flera håll fanns dessutom farhågor att bron skulle ramla ihop då flera stenar lossnat och ramlat ur valven på grund av den växande och tunga trafiken. På vintern vid halka och ibland ishala snövallar var bron, speciellt för cyklister, nästan livsfarlig att passera vid möte med bilar.

Foto: Reuben Nelson.

Den gamla Åbron revs därför i december 1953 och ersattes året därpå av en tolv meter bred bro. Körbanans bredd blev åtta meter och på vardera sidan om denna finns två gångbanor om vardera två meters bredd.